

หนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นที่สำคัญในทุเรียนและการป้องกันกำจัด

Longhorn Stem Borers in Durian and Their Control

เกรียงไกร จำเริญมา ศรุต สุทธิอารมย์ ศรีจันทรรจ ศรีจันทร์ธา

พิเชฐ เขาวนัฒนวงศ์ วิภาดา ปลอดครบุรี ศัญญาณี ศรีรักษา

สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

บทคัดย่อ

การสำรวจด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นในทุเรียน ที่จังหวัดอุดรดิตถ์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี จันทบุรี ระยอง ตราด ชุมพร และสุราษฎร์ธานี ระหว่าง ตุลาคม 2547 - มิถุนายน 2549 พบการระบาดของด้วงหนวดยาวในทุเรียนทุกแหล่งปลูก ส่วนใหญ่เป็นด้วงป่าหนามจุดนูนดำ (*Batocera rufomaculata* De Geer) ซึ่งตัวเต็มวัยเป็นด้วงหนวดยาวขนาดลำตัว 4 - 6 เซนติเมตร สีน้ำตาล เพศผู้มีหนวดยาวกว่าลำตัว เพศเมียหนวดเท่ากับหรือสั้นกว่าลำตัว ด้วงหนวดยาวชนิดนี้จับคู่ผสมพันธุ์และวางไข่ในเวลาากลางคืน มีพฤติกรรมชอบวางไข่เข้าบนต้นเดิม ไข่มีลักษณะยาวรีคล้ายเมล็ดข้าวสารสีขาวขุ่น ขนาด 2 x 6 มิลลิเมตร ระยะไข่ 7 - 14 วัน หนอนที่ฟักใหม่สีขาวครีม เริ่มกัดกินไซซอนใต้เปลือกไม้ และถ่ายมูลออกมาเป็นขุยไม้ติดอยู่ภายนอกเป็นระยะๆ ตามเส้นทางที่หนอนไซซอนอยู่ใต้เปลือกไม้ หนอนโตเต็มที่มีขนาดยาว 8 - 10 เซนติเมตร ระยะหนอน 280 วัน จากนั้นจะเริ่มเจาะเข้าเนื้อไม้แข็ง หดตัวและเข้าดักแด้ ซึ่งมีรูปร่างแบบ exerate จากระยะเริ่มหดตัวจนออกเป็นตัวเต็มวัยใช้เวลา 24 - 29 วัน และพักอยู่ในโพรงดักแด้ 7 - 8 วัน จึงเจาะออกสู่ภายนอก ในสภาพห้องปฏิบัติการตัวเต็มวัยมีระยะ 82 วัน สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพสารป้องกันกำจัดด้วงหนวดยาวในระยะหนอน พบ imidacloprid (Confidor 100SL 10%SL) acetamiprid (Molan 20%SP) และ thiametoxam (Actara 25%WG) อัตรา 30 มิลลิลิตร 30 และ 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ตามลำดับ ให้ผลดีในการป้องกันกำจัด ส่วนการทดสอบประสิทธิภาพสารป้องกันกำจัดด้วงหนวดยาวในระยะไข่ พบ สารที่ให้ผลดีที่สุด คือ dinotefuran (Starkle 10%WP) อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร โดยมีประสิทธิภาพในการป้องกันกำจัดไข่ด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นในทุเรียนได้เพียง 64.95 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่ไส้เดือนฝอย *Steinernema carpocapsae*, *S. glaseri* และ *S. riobrave* อัตรา 500 - 2,000 ตัวต่อมิลลิลิตร (10 ซองต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ 40 ล้านตัวต่อน้ำ 20 ลิตร) ทำให้หนอนด้วงหนวดยาวตายเพียง 8.33 - 28.68 เปอร์เซ็นต์ จากการทดสอบในสภาพสวน ซึ่งต้นทุเรียนถูกทำลายรุนแรงจนเกษตรกรทิ้งสวน โดยพ่นด้วย imidacloprid (Confidor 100SL 10%SL) อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ชุ่มเฉพาะบริเวณต้นและกิ่งขนาดใหญ่ จำนวน 2 ครั้ง ห่างกัน 2 สัปดาห์ คิดเป็นค่าสารฆ่าแมลง 33 บาทต่อต้น พร้อมติดตามและเฝ้าระวังการระบาดเป็นระยะๆ พบว่า ต้นทุเรียนสามารถฟื้นคืนสภาพดีจนเป็นที่พอใจของเกษตรกร

หนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียน
(*Batocera rufomaculata* De Geer)

ตัวเต็มวัยด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนเป็นแมลงกลางคืน

ไข่มีลักษณะเหมือนเมล็ดข้าวสุกฝังอยู่ใต้เปลือกไม้
ประมาณ 4-5 มิลลิเมตร

หนอนเข้าดักแด้อยู่ใจกลางลำต้นหรือกิ่งที่ถูกทำลาย

การพ่นสารฆ่าแมลงบนลำต้นและกิ่งขนาดใหญ่เพื่อป้องกันกำจัด
หนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนและลักษณะของหนอน
ด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนที่ตายด้วยสารฆ่าแมลง

บน สภาพแปลงก่อนการพ่นสารทดสอบ (5 เมษายน 2548)
ล่าง สภาพแปลงหลังการพ่นสารทดสอบ (13 ธันวาคม 2548)